

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב.)

פרשת מטות - מסעי

- ב -

ולכאוי מוכח מהנ"ל, שהי להם חיוב עוד לפני שעת הסכנה, להתפלל שלא יארע מקרה רע במקומם ובדורם, ואע"פ שלכאוי תפילה הוי דבר סגולי וניסי.

וא"כ לכאוי יש מקום להוכיח מזה, שיש חיוב לאדם לדאוג להצלת חבריו גם ע"י הצלה סגולית וניסית, והחיוב לדאוג להצלת חבריו הוא אפי' בזמן שחבירו עדיין לא נתון בסכנה כלל, - ולכן הייתה תביעה עצומה על הכה"ג שלא ביקש רחמים על דורו, עד כדי כך שהגיע לו עונש מיתה ע"ז שלא התעסק בהצלת בני דורו ע"י תפילה, - (והיסוד הנ"ל מוכח גם לפי האיכא דאמרי הראשון בגמ' הנ"ל, אך אכמ"ל).

ומעתה לפי"ז לכאוי יעלה, שכל אחד ואחד מישראל יהי מחוייב מדין 'לא תעמוד על דם רעך' לתרום לקופת העיר בעבור הקרן הנ"ל, בכדי שע"ז כל בני ביתו ינצלו מנזקי נגיף הקורונה ומכל מיני חולי ומחלות ר"ל, - שהרי מוכח מהנ"ל דיש חיוב לדאוג להצלת חבריו גם ע"י הצלה סגולית וניסית, והחיוב הוא גם בשעה שחבירו עדיין לא נכנס לסכנה, וכמבואר.

- ג -

והנה לפי הנ"ל לכאוי יעלה, שכאשר אדם רואה מודעה שמבקשת להתפלל על חולה, הרי הוא מחוייב מדין 'לא תעמוד על דם רעך', להתפלל ולעורר רחמי שמים עליו, שהרי מוכח מהנ"ל שאדם מחוייב להציל את חבריו גם ע"י הצלה סגולית וניסית.

ובאמת יעוי' בשו"ת 'משנה הלכות' (חיי"ג סי' ריא), שהביא את הא דאיתא בגמ' (ברכות יב): 'כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבריו ואינו מבקש, נקרא חוטא' עיי"ש, וכתב ע"ז בספר הנ"ל, שאם לא התפלל על חבריו והי' בידו להתפלל עליו, נראה דהוי בכלל 'לא תעמוד על דם רעך', עיי"ש.

אמנם בספר 'משנת פיקוח נפש' (עמ' רג-רד) הביא בשם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל ולהבח"ח מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שהחיוב להתפלל על חולה הוא רק משום מידת החסד, אך אין בזה חיוב מדין 'לא תעמוד על דם רעך', עיי"ש.

ומעתה לפי"ד רבותינו הנ"ל שאין חיוב מדין 'לא תעמוד על דם רעך' להציל את חבריו בהצלה סגולית וניסית, א"כ לכאוי ה"ה נמי בנידו"ד, ש"ל שאין חיוב מדין 'לא תעמוד' לתרום לקופת העיר בעבור הנ"ל, כיון שאינו מחוייב להציל את בני ביתו בהצלה סגולית וניסית.

והצילו העדה את הרצח מיד גאל הָדָם וְהָשִׁיבו אֶתוֹ הָעֶדָה אֶל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נָס שָׁמָּה וְיָשָׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: (לה, כה).

הנה לעת קשה זו שבעקבות נגיף הקורונה השתנו סדרי עולם, 'קופת העיר' פירסמה שוב את הברכה המיוחדת של רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שכל מי שיתרום סכום שיש בו ממש לקרן 'והסירותי מחלה מקרבך' שע"י קופת העיר, יזכה לכך שהוא בעצמו לא יחלה, וגם לא יהיו חולים בביתו, - והוסיפו בשם מרן שליט"א שאמר, שהסגולה הזו מועילה שגם לא ינזקו מנגיף הקורונה ר"ל.

וכיון שצדיק גוזר והקב"ה מקיים, לכן מעתה י"ע האם כל אחד ואחד מחוייב מדין 'ונשמרתם', ומדין 'לא תעמוד על דם רעך', לתרום לקופת העיר בעבור הקרן הנ"ל, בכדי שע"ז הוא וכל בני ביתו ינצלו מנזקי נגיף הקורונה ומכל מיני חולי ומחלות ר"ל, - או"ד דאין חיוב בזה.

ולכאוי י"ל שהאדם לא מחוייב מדין 'לא תעמוד על דם רעך', להתעסק בהצלות סגוליות וניסיות כגון הנ"ל, אלא החיוב להציל את חבריו הוא רק בהצלה טבעית, - אך לכאוי יש להוכיח מעניינא דפרשה דידן, שהאדם מחוייב להתעסק בהצלת חבריו גם בהצלה סגולית וניסית, והחיוב לדאוג להצלת חבריו הוא אפי' בזמן שחבירו עדיין לא נתון בסכנה כלל.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

הנה איתא במכות (יא). דאיכא דאמרי שאימותיהן של הכהנים הגדולים היו מספקות מחיה וכסות לאלו שרצחו בשוגג וגלו, בכדי שהרוצחים יתפללו על בניהם שלא ימותו, - ומבארת הגמ' שאם הרוצחים לא היו מתפללים על הכהנים שלא ימותו, אזי הכהנים היו מתים, כיון שהייתה על הכהנים תביעה גדולה, שהי' להם לבקש רחמים על דורם, שלא יארע אסון כזה שאדם ירצח את חבריו בשוגג.

וכיון שהכהנים לא ביקשו רחמים על דורם, לכן הי' מגיע להם ע"ז עונש מיתה, - ומשום הכי אימותיהן של הכהנים היו דואגות לכך, שהרוצחים בשוגג יתפללו על בניהם שלא ימותו, בכדי שע"ז בניהם ינצלו מהעונש מיתה שהי' ראוי להם.

ומוסיפה הגמ' שם, שמצינו בעוד מקרה בדומה לזה, שהייתה איוו טענה על ריב"ל, על כך שאריה אכל אדם במרחק ג' פרסאות ממקומו של ריב"ל, - ולכן אליהו הנביא לא הגיע ג' ימים לריב"ל, כיון שריב"ל הי' צריך להתפלל שלא יארע מקרה כזה, עיי"ש.

נחשה כדבר ניסי, (ולכן לא היי שם חיסרון של אין סומכין על הנס), עיינייש ואכמייל.

ומעתה יייל שלגבי תפילה של אדם גדול כזה, שתפילתו מתקבלת בוודאי, והוא בדרגה מאוד גבוהה שאצלו לתפילה יש כח הצלה ברור שאינו מוגדר כנס, וכח תפילתו אינו פחות מאשר כח ההצלה שהקבי"ה טבע בתרופות, אזי לגביי יייל דגם רבותינו הנ"ל יודו, שאדם גדול כזה מחוייב להתפלל על הצלת חבריו, ואע"פ שאדם רגיל אינו מחוייב מדין יאל תעמוד על דם רעד' להתפלל על חבריו.

- ה -

ולפי זה יייל הדטעם לזה שהייתה טענה עצומה על הכה"ג שלא ביקש רחמים על דורו, הוא משום שהנה איתא בתרגום יב"ע בפרשתן, וכן במהרש"א במכות שם, שהטענה על הכה"ג הייתה, מדוע הוא לא ביקש רחמים על דורו **ביום הכיפורים** עיינייש, - וא"כ יייל דהייתה טענה עצומה על הכה"ג, כיון שבבית המקדש היו כידוע ניסים גדולים, ובוודאי הכה"ג היי במצב של ידיעה ברורה שמי שאמר לשמן שידלוק וכו'.

ומאידך לכה"ג היי ביו"כ כח עצום של תפילה וכפרה על כלל ישראל, וברור שאם היי מבקש רחמים על דורו כדבעי, אזי תפילתו הייתה מתקבלת, ולא היי קורה האסון של רציחה בשוגג, ולכן גם לדברי רבותינו הנ"ל, שאדם רגיל אינו חייב מדין יאל תעמוד על דם רעד' להתפלל על חבריו, אך מ"מ הכה"ג כן היי חייב לבקש רחמים על דורו וכמבואר, וכיון שלא עשה כך, לכן היי מגיע לו עונש מיתה ע"ז.

[ואמנם מ"מ במעשה דהגראף פוטוצקי הנ"ל, אין להקשות מדוע הגרי"א לא הצילו, כיון שגם לפי היסוד הנ"ל, אכתי אין חיוב הציל עיינייש שמות הקודש, **כיון שזוהי הצלה ניסית גמורה**, ואין זה דומה לדרך הצלה של מי שאמר לשמן שידלוק וכו', או לדרך של תפילה שבזה כתב המהרש"א שאין זה נחשב כנס לגבי אדם גדול כרב אחא בר יעקב, ודו"ק ואכמייל, - וע"ע במשי"כ לעיל, במאמר המוסגר בסוף אות ד].

- ט -

והנה קופת העיר פירסמה בעבר, **שהגרי" זילברשטיין שליט"א** נשאל, לגבי הברכה המיוחדת של מרן הגרי"ח שליט"א הנ"ל בזה"ל, **'האם מרן שליט"א אמר זאת בתורת נבואה או הבטחה? - תשובה:** אין כאן נבואה ואין כאן הבטחה, **יש כאן חוק בטבע 'מידה כנגד מידה'**, - יש מצבים שתפילה לא עוזרת נסתמו שיערי שמים, אבל מידה כנגד מידה עוזרת, **כי מידה כנגד מידה זה חוק בטבע, זה חייב לעבוד, וזה משבר את כל המחיצות** עכ"ל.

ומעתה שוב יל"ע האם כל אחד ואחד מחוייב מדין יאל תעמוד על דם רעד' לתרום לקופת העיר בעבור הקרן הנ"ל, בכדי שע"ז כל בני ביתו ינצלו מנזקי נגיף הקורונה ומכל מיני חולי ומחלות ר"ל, - כיון שאם הסגולה הזו מוגדרת כחוק בטבע של מידה כנגד מידה, אזי שוב יל"ע האם חייבים בזה, כיון שלכו"ע הרי יש חיוב הציל את חבריו בהצלות טבעיות, ויש לפלפל.

להקלטת תגובות והערות: קו 'מים זכים' 02-633-5850

המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 1515-271-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

והנה ידוע המעשה, בגר צדק רבי אברהם בן אברהם ז"ל (הגראף פוטוצקי), שבעקבות הלשנה הכנסייה הנוצרית אסרה אותו, וכיון שלא רצה לחזור בו מאמונתו נידון למיתה, והגאון מוילנא הציע להציל אותו עיינייש שמות הקודש, והגר צדק דחה את ההצעה, והעדיף למות על קידוש ה', (ספר 'הגאון החסיד מוילנא' (עמ' נו) בשם הגי"ר אהרן קוטלר זצ"ל).

ומהמעשה הנ"ל לכאוי יש מקום להוכיח, דהלא דילא תעמוד על דם רעד' לא נאמר על הצלה סגולית וניסית, דאי נימא דמדין יאל תעמוד על דם רעד' מחוייבים להציל גם בהצלה סגולית וניסית, א"כ צ"ע מדוע הגאון מוילנא לא היי חייב להציל את הגר צדק עיינייש שמות הקודש מדין יאל תעמוד על דם רעד'.

ומהא דחזינו ד'הגאון' לא הציל את הגר צדק ואף שיכל להצילו עיינייש 'שמות הקודש', יש מקום להוכיח מזה שאין חיוב מדין יאל תעמוד על דם רעד' להציל בהצלה סגולית וניסית, - וא"כ לכאוי ה"ה נמי בנידוד'ד, שיי"ל שאין חיוב מצד 'אל תעמוד' לתרום לקופת העיר בעבור הנ"ל, כיון שאינו מחוייב להציל את בני ביתו בהצלה סגולית וניסית.

[ואמנם יש מקום לדון בראייה מהמעשה הנ"ל, ע"פ מה שדן המשגיב (סי' שכן ס"ק לא) וכמבואר בשו"ת 'אגרות משה' (יו"ד ח"ג סי' צ), אך אכמייל].

- ה -

אמנם מעתה יל"ע, דלפי המבואר בהנ"ל שאין חיוב להציל את חבריו בהצלה סגולית וניסית, א"כ צ"ב טובא מה הייתה הטענה העצומה על הכה"ג שלא ביקש רחמים על דורו, ומחמת זה היי מגיע לו עונש מיתה, והרי אין חיוב כלל להציל את חבריו בהצלות סגוליות וניסיות וכנ"ל.

ולכאוי יש מקום לבאר בזה, דהנה איתא בגמ' (תענית כה). שרבי חנינא בן דוסא אמר לביתו **'מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק'** עיינייש, ורגילים לבאר בזה, שרבי חנינא היי בדרגה כזו, שגם כאשר השמן דלק, הוא לא ראה בזה שום הסבר כיצד השמן דולק, מלבד הטעם שהקב"ה אמר לשמן שידלוק, - ולכן בדרגתו הוא חולל ניסים כאלו, שמבחינתו לא היו אלו ניסים גדולים יותר מאשר הנס הגדול ששמן רגיל דולק, ודו"ק.

- ו -

ומעתה יל"ע מה היי הדין לו יצוייר שרבי חנינא היי רואה חולה שתון בסכנה, ושנה תרופה מסויימת שבכוחה להבריאו ולהוציאו מכלל סכנה, אך באותה העיר לא היי היכן להשיג את התרופה ההיא, - האם רבי חנינא היי מחוייב מדין יאל תעמוד, לתת כוס מים לחולה ולומר, **'מי שאמר לתרופה ההיא שתרפא, הוא יאמר לכוס מים זה שירפא'**.

ולכאוי יש מקום לומר, שאכן רבי חנינא היי מחוייב לעשות כך, כיון שאף אי נימא שאין חיוב להתעסק בהצלת חבריו עיינייש הצלה סגולית וניסית, אך מ"מ לגבי מי שאינו רואה שום הבדל מדוע תרופה מסויימת תציל את חבריו, ומדוע הכוס מים לא יציל את חבריו, לגביי יש מקום לומר, שהוא אכן חייב להציל את חבריו בכל מין הצלה שיראה לנכון שתבוא הצלה עיינייש, (ועיינייש בברכות לד: שרבי חנינא היי מתפלל על החולים, והיי יודע אם החולה יחיה או ימות, עיינייש).

- ז -

והנה ידוע משי"כ המהרש"א (ח"א קידושין כט:), שתפילתו של רב אחא בר יעקב שהמיתה את המזיק, לא

ניתן לתרום להוצאות הפצת הגליון, דרך עמדת 'נדרים פלוס' - [לעבור לקופת נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרבים' - ולגלו לנחשבת המצינות: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את הגליון במייל, ע"י שליחת בקשה לזוא"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ש וכדו' (50#), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)